

גבולות היחידה: שמואל ב' פרק י"ז

נושא היחידה: עצת אחיתופל והפרתה

מספר שיעורים: 1

כתבה: יעל גרוסברג

כללי:

בפרק זה, אנו בעיצומו של מרד אבשלום. אחיתופל מייעץ את עצתו השנייה לאבשלום – שילך עם מספר מועט של לוחמים ויפגע בדוד באופן מפתיע, באישון לילה. הצעה זו הייתה טובה עבור אבשלום, אולם ה' רצה להפר אותה. ועל כן, כאשר שאל אבשלום את חושי מה דעתו, הצליח חושי לשכנע אותו כי אין זה רעיון טוב ושעדיף לגייס צבא רב ולחכות עם הלחימה. יהונתן ואחימעץ נשלחים לומר זאת לדוד. כאשר אחיתופל רואה שלא קיבלו את עצתו, הוא מתאבד.

פתיחה:

שיעור זה הוא המשך ישיר של השיעורים הקודמים, על כן, כדאי לערוך חזרה קצרה של שאלות ותשובות על מה שלמדנו.

- היכן נמצא דוד?

- מי כעת מלך בירושלים?

- מי הם היועצים שלו?

לאחר מכן, יזמין המורה שני תלמידים לקדמת הכיתה, וישים עליהם שרשרת עם שם: האחד יהיה אחיתופל, ואילו השני יהיה חושי (כדאי לפני כן לשאול את התלמידים מיהו כל אחד מן השניים ומה תפקידו).

לאחר הקריאה של הפסוקים, על תלמידים אלו לשכנע את המלך (המורה, או תלמיד נוסף. כדאי להביא כתר) בעצתם לו.

לימוד הפסוקים:

קריאת פס' א'- ד'

מהי עצת אחיתופל? לקחת 12 אלף לוחמים, שזה נחשב למספר מועט, לצאת בהפתעה עוד באותו הלילה ולפגוע בדוד לבדו. הטיעון להצלחת רעיון זה הוא משום שדוד עייף מהבריחה והוא "רפה ידיים"- מה כוונת הביטוי? היכן פגשנו כבר ביטוי זה? (רפיון ידיים זוהי חולשה. למדנו על כך בפרק ד', שרפו ידיו של איש בושתי.)

קריאת פס' ה'-י"ג

מה אומר חושי על עצתו של אחיתופל? חושי הוא מרגל עבור דוד, והוא מנסה לשכנע את אבשלום שלא יעשה כדברי אחיתופל. לשם כך, הוא משתמש בכמה טיעונים:

1. דוד ואנשיו הם גיבורים שנלחמים כמו דוב שכול בשדה – שאחד מבניו מת והוא טורף בכל כוחו את מי שמתקרב אליו (רש"י).
2. בטח דוד לא ייתן לאנשיו לישון בלילה, אלא הם יעמדו על המשמר.
3. אם אנשי דוד יצליחו להרוג באנשינו, לא יהיה ניתן לעצור זאת, והם יפגעו בנו כמו במגפה.
לכן, מהי עצת חושי?

לאסוף לוחמים רבים מן ועד באר שבע, ואיתם לצאת לקרב, וכך לא יישאר מאנשי דוד אפילו איש אחד.

← כעת, יציגו התלמידים את העצות השונות של אחיתופל וחושי.

← לאחר מכן, יערוך המורה הצבעה: "שלום עבדי", מה אתם אומרים? איך אדע באיזו עצה לבחור? תעזרו לי להחליט: מי בעד עצתו של אחיתופל? מי בעד עצתו של חושי?"

ניתן לערוך טבלת השוואה בין העצות של חושי ואחיתופל:

תוצאה רצויה של הטכסיס	הערכת תגובת האנשים הנמצאים עם דוד	הערכת מצבו של דוד	מועד היציאה לקרב	כמות הלוחמים	
					עצת אחיתופל
					עצת חושי

משימת כיתה:

קראו את פס' י"ד, וכתבו מה החליט אבשלום ומדוע.

חשוב להדגיש את העובדה שהתנ"ך מציין לנו באופן מפורש מדוע אבשלום קיבל את עצת חושי, אף על פי שעצת אחיתופל הייתה הרבה יותר טובה עבורו:

"זה ציווה להפך את-עצת אחיתופל הטובה, לבעבור הביא ה' אל-אבשלום את-הרעה".

← המורה ישאל את התלמידים שאלת חשיבה: מדוע חושי הציע לאסוף לוחמים רבים? בדיוק משום שאחיתופל הציע לתקוף כמה שיותר מהר – כעת דוד עייף וחלש מהבריחה, והסיטואציה אינה פשוטה. איסוף לוחמים מדין ועד באר שבע אורך זמן רב, ובזמן הזה, יוכל דוד להתחזק, וכך לנצח במלחמה.

קריאת פס' ט"ו-כ"ב

המורה יבקש מהתלמידים להסביר בלשונם את ההתרחשות:

חושי לא יודע האם בסוף כן תתקבל עצת אחיתופל, ולכן הוא מעדכן את צדוק ואביתר בשתי העצות, ומוסיף כי כדאי שדוד לא יישן הלילה בערבות מואב, שמא באמת יעשה אבשלום לבסוף כדברי אחיתופל.

יהונתן ואחימעץ מקבלים את המידע והולכים לכיוון דוד, אך לפתע רואה אותם נער שמוסר זאת לאבשלום.

השניים בורחים מהר לבית במקום שנקרא בחורים (במקום זה, גם שמעי בן גרא קילל את דוד). הם מתחבאים בתוך הבאר, ובעלת הבית מכסה את הבאר בכיסוי.

כאשר מגיעים אנשי אבשלום, הם שואלים אותה האם היא ראתה שני נערים, והיא משיבה כי אכן הם היו שם, אך עברו הלאה. עבדי אבשלום ממשיכים לחפשם, ומשלא מוצאים אותם – הם שבים לירושלים.

← המורה ישאל את התלמידים: האם התרחשות זו מזכירה לכם התרחשות דומה? גם רחב החביאה באופן דומה את המרגלים שבאו ליריחו, ואף היא ענתה למחפשים כי האנשים המשיכו, ובאופן זה הצילה אותם.

לאחר מכן קמים יהונתן ואחימעץ. הם מגיעים לדוד, ומוסרים לו את המידע. דוד ואנשיו עוברים בעקבות כך את הירדן.

← המורה ישאל את התלמידים: מה, לדעתכם, יעשה כעת אחיתופל, לאחר שראה שעצתו לא התקבלה? מדוע?

קריאת פס' כ"ג

אחיתופל מחליט לחנוק את עצמו, כי עצתו לא התקבלה.

מדוע?

הוא היה חכם מאוד, והבין שדוד ינצח במלחמה, אם אבשלום לא יעשה כפי שהוא יעץ. לאחר שדוד ינצח ויחזור למלכותו, ברור כי יגיע לאחיתופל עונש מוות על בגידתו, ואף רכושו יעבור אל המלך. ולכן בחר אחיתופל להרוג את עצמו (דבר האסור מן התורה!), ורכושו נשאר למשפחתו.

ההכנה למלחמה

המורה יכתוב על הלוח:

היכן ממוקם צבא דוד: שר הצבא:

היכן ממוקם צבא אבשלום: שר הצבא:

קריאת פס' כ"ו

צבא דוד נמצא במחניים, שר הצבא: יואב

צבא אבשלום עובר את הירדן, שר הצבא: עמשא

← יש להראות זאת במפה:

<http://www.hatanakh.com/map>

משימת כיתה:

קריאת פס' כ"ז-כ"ט

מי בא לקראת דוד, ומה הם מביאים לו?

שובי בן נחש, מכיר בן עמיאל וברזילי הגלעדי מגיעים לקראת דוד, ומביאים לו הרבה אוכל ושתייה, בשביל כל אנשיו.

← המורה ישאל את התלמידים כיצד, לדעתם, מרגיש דוד מול מחווה זו.

דוד נמצא כעת לפני מלחמה מול בנו. הוא בבריחה מתמדת, במצב לא פשוט כלל. הגעתם של אנשים אלו היא כמו "מים קרים על נפש עייפה", מעבר לאוכל הפיזי, זה גורם ודאי לשמחה, להרמת המורל ולתחושה של הכרת הטוב.

הצעות להמחשה:

"בית המשפט" - שני תלמידים המציגים את עצות אחיתופל וחושי, ולאחר מכן הצבעת התלמידים מהי העצה הטובה ביותר.
מפת התמצאות - להראות במפה היכן חנו צבאות אבשלום ודוד.

מסרים והפנמה:

התלמידים יראו כי הקב"ה הוא המגלגל את המציאות ומנהל אותה לטוב. אף על פי שעצת אחיתופל הייתה טובה יותר עבור אבשלום, ה' סובב את הדברים כך שעצתו לא התקבלה, כדי להכשיל את אבשלום. אפשר לציין את הפסוק: "רבות מחשבות בלב איש, ועצת ה' היא תקום" - פסוק אותו אומר בנו של דוד, שלמה המלך, בספר משלי.

סיכום:

בפרק זה ראינו את העצות השונות של אחיתופל וחושי. אמנם עצת אחיתופל – להכות במהירות ובמעט אנשים את דוד - הייתה טובה יותר. אך ה' נתן רצון בלב אבשלום ואנשיו להקשיב דווקא לעצת חושי – לגייס אנשים רבים למלחמה, ובכך לאפשר לדוד זמן להתארגנות.

לאחר מכן, יהונתן ואחימעץ מעבירים את המידע לדוד. בדרך רואה אותם בחור המלשין לאבשלום. עבדי אבשלום מחפשים אותם, אך הם מתחבאים בבאר.

צבא דוד וצבא אבשלום מתקמים לקראת מלחמה. מגיעים אל דוד ואנשיו אנשים המביאים להם אוכל ושתייה.